

Nieuwsbrief CND, december 2019

[Introductie](#)

De drinkwatersector wil haar verantwoordelijkheid nemen en haar belangen behartigen bij de totstandkoming en actualisatie van normen op het gebied van drinkwater. Intern doen de bedrijven dit door de aandacht voor normalisatie te vergroten en door samenwerking tussen bijvoorbeeld materiaaldeskundigen, inkopers en assetmanagers te bevorderen. Om de samenwerking binnen de sector vorm te geven, hebben de drinkwaterbedrijven de [Contactgroep Normalisatie Drinkwater](#) (CND) opgericht, waarvan KWR Water Research Institute het secretariaat voert. De drinkwaterbedrijven willen hiermee de continuïteit van het normalisatie- en certificatieproces waarborgen.

Dit is de derde nieuwsbrief van de CND. We willen u regelmatig op de hoogte houden van nieuws op het gebied van normalisatie. Voor meer achtergrond bij het werk van de CND, verwijzen we naar eerdere nieuwsbrieven en naar een artikel dat in januari 2019 is verschenen in het [vakblad 'H₂O'](#).

[Website praktijkcodes](#)

In opdracht van het Platform Bedrijfsvoering, waarin vertegenwoordigers van alle Nederlandse drinkwaterbedrijven en het Vlaamse bedrijf Pidpa participeren, zijn Praktijkcodes Drinkwater (PCD's) opgesteld. Deze Praktijkcodes die het karakter hebben van een aanbeveling, geven aan hoe drinkwaterbedrijven hun bedrijfsvoering inrichten om het (hoge) niveau van kwaliteit en efficiency te handhaven, en waar mogelijk verder te verbeteren, en bij te dragen aan het verder uniformeren van werkwijzen.

De Praktijkcodes zijn te vinden op de website www.praktijkcodesdrinkwater.nl. De website geeft ook informatie over andere documenten, zoals normen, beoordelingsrichtlijnen en Waterwerkbladen. Ook zijn de relevante commissies voor normalisatie-instituut NEN (met oog op normalisatie) en certificatie-instelling Kiwa Nederland opgenomen. Hier is ook terug te vinden wie namens de drinkwaterbedrijven deelnemen. De website is daarmee een actuele kennisbron voor drinkwaterbedrijven.

[Blijvende aandacht voor normalisatie en certificatie is belangrijk](#)

Wat betekenen deze begrippen? Voor een uitgebreide omschrijving, zie [deze link](#). Populair gezegd is [normalisatie](#) het proces om te komen tot een norm. Het belang van een norm is dat ze duidelijkheid en vertrouwen geven in de kwaliteit van producten, diensten of organisaties die van belang zijn voor drinkwaterbedrijven. Een norm is een vrijwillige afspraak tussen partijen over een product, dienst of proces (bepaalde normen zijn genoemd in het Drinkwaterbesluit en zijn daarmee verbindend). Het komen tot een norm is zo veel mogelijk een open, transparant en gericht op een consensus proces dat plaats vindt in normcommissies. Deze normcommissies bestaan uit vertegenwoordigers van betrokken partijen. Dit gebeurt op nationaal niveau (bij NEN), op Europees niveau (bij CEN) en op mondiaal niveau (bij ISO). Voor de Nederlandse drinkwaterbedrijven is het nationale en Europese niveau het meest belangrijk. Zij hebben daarom afgevaardigden in normcommissies bij NEN en bij CEN.

[Certificatie](#) van een product (productcertificatie) of proces (procescertificatie) door een onafhankelijke derde partij (certificatie-instelling) kan worden gezien als een hoge mate van kwaliteitsborging. Product- en procescertificatie binnen de drinkwatervoorziening behoort om historische redenen tot de activiteiten van certificatie-instelling [Kiwa Nederland](#). Een certificatie-instelling certificeert een willekeurig product op basis van een van kracht zijnde

‘beoordelingsrichtlijn’, een BRL. In zo’n document zijn alle van toepassing zijnde ‘functionele eisen’ (criteria of parameters en bijbehorende beproevingsmethodes met eisen of grenswaarden) vastgelegd. Bij het voldoen aan alle functionele eisen wordt een product gecertificeerd (er wordt een ‘kwaliteitsverklaring’ afgegeven), mede door toezicht van de certificatie-instelling op de kwaliteitsborging bij de vervaardiging van een product.

De Contactgroep Normalisatie Drinkwaterbedrijven (CND) heeft een overzicht gemaakt van de belangrijkste commissies voor [normalisatie](#) en [certificatie](#). Daarna is nagegaan of de bezetting van drinkwaterbedrijven voldoende op orde is. Waar nodig zijn aanvullende deelnemers gezocht. Het blijft echter belangrijk aandacht te vragen voor normalisatie en certificatie. Een tekort aan aandacht zal pas na enige tijd leiden tot negatieve effecten. Deze zouden kunnen zijn dat drinkwaterbedrijven minder vrijheid hebben om producten en diensten in te kopen bij door hen gewenste fabrikanten of aannemers. Een ander gevolg kan zijn dat zij haar belangen, zoals bronbescherming of de levering van een goede waterkwaliteit, minder goed kan waarborgen. Om die reden is het belangrijk te weten wat er speelt in de belangrijkste commissies en te zorgen dat de belangen van de Nederlandse drinkwaterbedrijven, en daarmee de waterkwaliteit voor Nederlandse klanten op een hoog niveau blijft.

Nu de belangrijkste commissies zijn bezet, blijft het van belang te zorgen voor opvolging in geval medewerkers het drinkwaterbedrijf verlaten, maar ook dat nieuwe deelnemers aan commissies voldoende zijn geïnformeerd. Daarnaast is het van belang om tijdig in te spelen op nieuwe initiatieven. Om het belang van normalisatie en certificatie onder de aandacht te blijven houden, zal de focus voor 2020 liggen bij het verder onder de aandacht brengen van deze onderwerpen bij bedrijven.

[CND bijeenkomsten en externe sprekers](#)

De CND vergadert twee maal per jaar. Regelmatig worden externe sprekers uitgenodigd om hun visie te geven op normalisatie en certificatie en om tips te geven hoe de drinkwaterbedrijven dit effectiever kunnen vormgeven. Sprekers waren van particuliere bedrijven, normalisatie-instituut NEN en certificatie-instelling Kiwa Nederland. Onderstaande tips werden gegeven aan drinkwaterbedrijven:

- realiseer je dat marktpartijen zeer actief zijn in normalisatiecommissies en dat zij goed in staat zijn hun belangen naar voren te brengen;
- steeds meer normalisatieactiviteiten spelen zich af op Europees en/of mondiaal niveau;
- neem een actieve houding aan, houdt netwerken bij en ben op de hoogte van nieuwe ontwikkelingen;
- betrek jonge mensen;
- zorg dat deelnemers aan commissies waar veel gebeurt een achterban hebben waar zij informatie kunnen delen en belangen kunnen afstemmen;
- werk in coalities en zorg dat je goed bent voorbereid voor vergaderingen zodat je strategische punten kan binnenhalen;
- besef je dat deelnemen aan commissies tijd en geld vergt, zorg dat dat goed geregeld is.

[Deelname aan de Europese normcommissie voor putten](#)

De afgelopen 1,5 jaar zijn Martin van der Schans (KWR) en Nico van der Moot (WMD Drinkwater) betrokken bij het opstellen van een [norm](#) voor putten en open systemen voor warmte-koudeopslag. Zij hebben input geleverd om te komen tot een standaard voor gesloten systemen voor warmte-koudeopslag. Martin en Nico worden hierbij ondersteund

door puttenexperts van drinkwaterbedrijven (de Contactgroep Putten). Het belangrijkste resultaat is dat niet langer wordt uitgegaan van een vertaalde Italiaanse norm die als standaard wordt gehanteerd, maar dat er een inhoudsopgave, opzet en overzicht van benodigde eisen is die beter aansluit op de Nederlandse situatie. Op dit moment zijn de hoofdstukken van het eerste deel (ontwerp van putten) in concept af, of worden komende maanden afgerond. De verwachting is dat de resterende twee delen over aanleg en beheer van putten in komende twee jaar zijn af te ronden. Nico van der Moot is niet meer werkzaam voor WMD. Zijn positie is ingenomen door Ate Oosterhof van Vitens.

[NEN 7171: Ordening van ondergrondse netten](#)

De norm Ordening van ondergrondse netten (NEN 7171) geeft [criteria](#) en [procesbeschrijvingen](#) voor een goede ordening van ondergrondse netten in de openbare grond bij nieuwbouw. De norm is expliciet genoemd in het Drinkwaterbesluit en geeft voorschriften voor dieptes en onderlinge afstanden voor kabels en leidingen. De norm is opgesteld in 2009. Vanwege allerlei ontwikkelingen die o.a. samenhangen met de energietransitie en de Omgevingswet is het wenselijk de norm te actualiseren. Drinkwaterbedrijven willen hierbij specifiek aandacht vragen voor opwarming van drinkwaterleidingen als gevolg van warmtebronnen zoals warmtenetten, elektriciteitskabels en bovengrondse objecten zoals laadpalen. Deltares en KWR voeren momenteel een onderzoek uit dat kan leiden naar rekenregels voor thermische beïnvloeding van drinkwaterleidingen. Albert Clement van Waternet neemt namens de drinkwaterbedrijven deel aan een commissie die een nieuwe NEN 7171 zal voorstellen. In samenspraak met de drinkwaterbedrijven zijn voorstellen voor wijziging geïnventariseerd, die Albert Clement zal inbrengen.

[Meterkast van de toekomst](#)

Gerwin Groenewold van Waterbedrijf Groningen en Johan Janssen van WML zijn actief binnen het NEN-werkgroep Meterkast van de Toekomst. Zij stemmen af hoe de meterkast er in de toekomst uit zal zien, welke ruimte er is voor innovaties en wat daarbij de positie en belangen zijn voor de drinkwaterbedrijven. Deze projectgroep valt onder de NEN-norm commissie [Meterruimten](#). Hierbij kunnen voor drinkwaterbedrijven twee ongewenste situaties ontstaan. Bouwers willen graag de meterkast eerder in het bouwproces aansluiten. Hierbij is nog niet duidelijk wat de gewenste werkwijze is, hoe een goede drinkwateraansluiting gewaarborgd wordt en of dit leidt tot extra inspectietaken. Daarnaast is er aandacht nodig voor de impact van warmtewisselaars in of nabij de meterkast. Voor Gerwin en Johan speelde vooral de vraag hoe zij zich moesten opstellen ten opzichte van de actuele ontwikkelingen die spelen op deze terreinen en op welke wijze de drinkwaterbelangen ook vanuit strategisch perspectief gewaarborgd dienen te worden. De Vewin-stuurgroep Bodem en Infrastructuur heeft dit onderwerp besproken en besloten om samen met Mijnaansluiting na te gaan hoe de genoemde bezwaren weggenomen kunnen worden.

[Debiet- en hoeveelheidsmetingen](#)

De NEN normcommissie [Debiet- en hoeveelheidsmetingen](#) houdt zich bezig met metingen voor alle gassen en vloeistoffen in pijpleidingsystemen, met name voor olie en aardgas, maar ook met drinkwatermetingen. Normalisatie vindt plaats op Europees (CEN) en mondiaal (ISO) niveau. Hoewel drinkwater maar een beperkt aandeel heeft in het aandachtsgebied van deze commissie, is het belangrijk zicht te hebben op ontwikkelingen op het gebied van

regelgeving. Hiervoor is voorgesteld bij NEN dat Ernst Wink van Waternet zal toetreden tot deze commissie.

[Ozon](#)

Binnen CEN is het initiatief genomen voor de ontwikkeling van een serie van Europese normen over de in situ productie en dosering van biociden voor waterzuivering. In situ wil hierbij zeggen dat de producten door drinkwaterbedrijven zelf worden geproduceerd. Dit kan het geval zijn bij de productie van ozon of chemische desinfectieproducten gebaseerd op chloor. In eerste instantie wil men starten met het opstellen van een norm voor de productie en dosering van ozon. Het gebruik van ozon voor oxidatie valt binnen het toepassingsgebied van de REACH-verordening en vereist registratie. Ozon wordt alleen gebruikt door Dunea, Waternet en PWN. Léon Kors van Waternet zal deelnemen aan de te vormen CEN-commissie.

[Deelname aan Europese commissies voor binneninstallaties](#)

Leonard Treur neemt namens de Nederlandse drinkwaterbedrijven deel aan diverse internationale en nationale [normalisatiecommissies](#) die zich richten op de wettelijke taak voor controle van aangesloten woningen en collectieve watervoorzieningen. Er vinden nu belangrijke herzieningen plaats van de Europese norm EN 806 ('Specifications for installations inside buildings conveying water for human consumption') en EN 1717 ('Protection against pollution of potable water in water installations and general requirements of devices to prevent pollution by backflow'). Deze normen zijn de grondslag voor de NEN 1006 ('Algemene voorschriften voor leidingwaterinstallaties') en het Vewin Werkblad 3.8 ('Beveiliging gevaarlijke toestellen'). Deze norm is vermeld in het Drinkwaterbesluit en het Bouwbesluit zodat een gedegen belangenbehartiging door drinkwaterbedrijven noodzakelijk is. Leonard Treur gaat eind 2019 met pensioen en er is niet direct een opvolger beschikbaar die zijn activiteiten volwaardig kan overnemen. Om die reden is aan Vewin gevraagd of Leonard zijn activiteiten tot afronding van beide normen (voorzien medio 2021) kan voortzetten onder financiering Vewin. Op termijn is voorzien dat Felix Timmermans van WMD de werkzaamheden van Leonard Treur zal overnemen. Het feit dat Leonard na zijn pensionering wordt ingehuurd, toont aan dat het vinden van de juiste mensen voor dit soort werk niet altijd gemakkelijk is en dat drinkwaterbedrijven moeten blijven zorgen voor voldoende expertise in de bedrijfstak.

[Requirements for systems and components outside buildings EN 805](#)

In de Europese normcommissie Water Supply is het initiatief genomen om de Europese norm 'Requirements for systems and components outside buildings' (EN 805:2000) te herzien. Deze norm dient als basis voor de nationale '[Richtlijn Drinkwaterleidingen buiten gebouwen](#)' (PCD 3). De Europese norm is daarmee dus de basis voor regelgeving over transport en distributie van drinkwater. Vooralsnog lijken de voorgestelde wijzigingen beperkt te zijn. Het is echter goed om aangehaakt te blijven bij dit initiatief en te vermijden dat er ongunstige regelgeving op ons af kan komen. Anderzijds is dit ook een mogelijkheid om de kennis en ervaring van Nederlandse drinkwaterbedrijven over te dragen naar Europa. Ton Blom van Vitens zal deelnemen aan de herziening van de EN 805 en de projectgroep die indertijd betrokken was bij de totstandkoming van de PCD 3 zal gevraagd worden op te treden als klankbordgroep.

[Herziening NEN 3650 voor Transportleidingen](#)

Op initiatief van de Gemeente Rotterdam en de NEN normcommissie [Transportleidingen](#) heeft op 28 november 2019 een congres plaatsgevonden over het belang en toekomstbestendigheid van de ondergrondse transportinfrastructuur. In het ochtendprogramma werd de prominente rol van de ondergrondse infrastructuur voor Nederland belicht. In het middagprogramma werd de herziene NEN 3650-serie voor Transportleidingen gepresenteerd. Deze normen vormen de basis voor het veilige transport van gevaarlijke stoffen in Nederland. Een verslag van deze dag en de presentaties is [hier](#) te vinden. De nieuwe normen komen op korte termijn beschikbaar.

[Overige mededelingen](#)

De normcommissie '[Drinkwatervoorziening](#)' is de overkoepelende normcommissie voor onderwerpen binnen de drinkwatersector, met uitzondering van het meten van de waterkwaliteit. Veel normen komen voort uit activiteiten die zich op Europees niveau afspelen. De NC Drinkwatervoorziening heeft daar rechtstreeks invloed op. Daarnaast zijn veel marktpartijen aangesloten op het Nederlandse normalisatie netwerk. Edwin Blaauwgeers, voorzitter van de CND, zal vanaf 2020 deel uitmaken van deze normcommissie.

[Deelnemers aan de CND](#)

Voor de drinkwaterbedrijven en KWR zijn de volgende personen betrokken bij de CND (December 2019):

Brabant Water:	Judith Berben en Kees Lombarts
Dunea:	Marc van de Berg en Michel Helgers
Evides:	Siegfried Scheffler en Francois de Dreu
Oasen:	Ruud Kolpa
PWN:	Donald Mollée
Vitens:	Edwin Blaauwgeers (voorzitter) en Geo Bakker
Waternet:	Henk Tijssens
Waterbedrijf Groningen:	Remco van Kan
WMD:	Felix Timmermans
WML:	Willem van Pol en Richard Peerboom
KWR:	Ralph Beuken (secretaris) en Martin Meerkerk